

Filosofie a její ohrožení: rétorika nebo diletantismus

V poslední době žijeme a „tvoříme“ v situaci jakési upadlosti do diletantismu a v lepším případě eklekticismu. A platí to zejména také ve filosofii. Za „filosofickou“ úroveň se považují texty, v nichž se autor nevysloví sám za sebe, v nichž jen naznačuje, s kým nebo s čím souhlasí, kdo nebo co má jeho sympatie, a nechává jakoby na čtenáři, aby si to sám za autora domyslel. Tu a tam něco naznačí uvedením jména (často jen poukazem, v lepším případě odkazem na nějaký článek nebo knihu, někdy dokonce kusem citátu). Při posuzování prací se hodně dá na citace – čím víc, tím líp. Citace jsou „dokladem“, že dotčení autoři byli čtení (ovšem dokladem pochybným, třeba protože není záruka, že citát nebyl převzat odjinud). Tak je tomu na akademické půdě. Někteří filosofové však mají „vyšší“ cíle, a dávají proto průchod své rétorické zdatnosti. A pak už vůbec nejde o „věc“, ale o dovednost druhého ukecat nebo dokonce „okouzlit“. Schopnost dobře formulovat myšlenky (ať už v diskusi nebo v písemné podobě) je velmi významná, ale vždycky je třeba ohlídat její nebezpečnost v tom, že překročí od argumentací k rétorickým prostředkům (eventuelně k „poetizování“). Nebezpečná je nepochybně „poetizace“ a „estetizace“, které by neměla být z filosofického hlediska vůbec hodnocena (leđa jen literárně).

(Písek, 120528-1.)